

Horváth Róbert

HÜPERIÓNI LÉTÜNK

SZERETNÉK VISSZATÉRNI a folyóirat címére, pontosabban ahhoz az eszméhez, amelyet Hüperión kifejez. Az a javaslatom, hogy előbb vizsgáljunk meg egy másik jelenséget, amit valóságszuggesztió¹ neveztem el. Egy elterjedt, ugyanakkor az ember mélységeiben ható tényezőről van szó. Arról, hogy amit közönségesen és általában valóságnak tekintünk, azt többnyire mások sugalmazzák, teszik ránk, teszik számunkra alappá. Egyszerűen fogalmazva: amit valóságnak tartunk, azt mások mondják nekünk. Nemcsak elvi értelemben, hanem tapasztalásainkig ható módon. Az, amit valóságként élünk, javarészt szuggesztiók, hovatovább szuggesztióláncolatok eredménye. Fontos, hogy a *media* szuggesztiói csupán részét képezik a valóságszuggesztió jelenségének. Ahogyan nemcsak a televíziós csatornák és az újságcikkek befolyásolják, hogy mit tekintünk – és élünk! – valóságként, hanem az *internet* egésze, fontosnak tekintett *smseink* és a könyvpiac produktumai is, hasonlóképpen a valóságszuggesztió tényezőjét fedezhetjük fel – például – kötelezettségeink mögött („a közös félreértések területén, amelyet tévedésből társadalomnak hívnak”, ahogy Hamvas Béla fogalmazott). *E-mailjeink* és telefonhívásaink szintén „a valóság” nyelvén szólnak hozzánk: sulykolva, determinálva azt. Fel kell ismernünk hát, hogy az ember a *media* szuggesztióin és tematizációin túlmenően olyan lény, akinek va-

lóságfelfogását eleve meghatározzák a történetek, a kapcsolatok és az észlelések. Hogy milyen és mi a valóság számára, azt az információkon és a tárgyi világon túl általában az dönti el, ami *történik vele* és amit *érzék*el. Persze a történeteket és a tapasztalatokat elé is teszik, csúnyán visszaélve kötöttségével, ám hírek és művi képek nélkül is valóságszuggesztiók áldozata, ki tudja, mióta.

A szóbanforgó tényező egyáltalán nem vicces, vagy mellékes. Nem lehet csupán tárgyilagos hűvösséggel hozzáállni. Hiszen mennyire fontos kérdés: *miért ezt és azt tekintem a valóságnak, nem pedig valami mást?* Miért valóságosabb számomra egy bicikliző öreg nénit elgázoló kamion, mint Isten? Miért valódibb egy mai politikus, mint egy halála dacára létező nemzeti ős? René Guénon „a hétköznapiok illúziójáról” és „az élet babonájáról” beszélt... Tényleg babonás kizárólagossággal hiszünk a „mindennapokban”, anélkül, hogy szabad módon tulajdonítanánk értéket azoknak, miként Pannwitz tette (lásd *Magyar Hüperión* II. évf. 1 sz.). Valóban: miért jobban valóság az anyag, a test, az *internet* vagy a *facebook* közölte információk, mint más? Miért nem tartjuk például úgy, hogy Isten Városa valódibb, mint bármely mai város? (Hiszen ha így tennénk, létünk középpontja odatesne, s mi *inkább* a Napvárosban élnénk, mint másutt.) Azért nem valósabb, mert érzékileg modern városokat tapasztalunk? Igen, részben ezért. Az érzéki észlelés is a valóságszuggesztió része. Mi-

¹ Szuggesztió (lat.) = 1. más személy tudatának vagy magatartásának befolyásolása. 2. sugallás, sugalmazás, befolyásolás.

nél kizárólagosabb, annál inkább. A történeteket, a tényeket azonban túl is tudatosítják számunkra; *túltudatosítatják* velünk. És továbbmehetünk: miért valóságosabb embervoltunk, mint bármi magasabb más, miközben a hétköznapiakhoz és az élethez hasonlóan *egyáltalán nem* tapasztaljuk folyamatosan, állandó valóságként (már csak amiatt sem, mert álmodunk és alszunk).

Elhangzott két különösen fontos szempont: a valóságsszuggesztió, mint jelenség és tényező, azért sötét, a szó szoros értelmében, mert *kizárja* a „magasabb mászt”. És azért, mert túltudatosít bizonyos dolgokat. Ahogy korábban írtuk:

„Minden gazdasági válságnál, emberi és tulajdonságbéli romlásnál, politikai és formai-esztétikai süllyedésnél, kulturális és vallási hanyatlásnál van szörnyűbb dolog a világon, amely ellen folyóiratunk küzdeni fog. Ez pedig az a mindenből összeálló, hihetetlenül komplex és nem csupán emberi forrásból fakadó sugalmazás, hogy a valóság, amely ekkor és akkor – jelesül 2013. április 12-én – fennáll, az egyedüli és a kizárólagos valóság. Az, hogy sehol, semennyiben nem léteznek jobb és szebb valóságok: hogy a múlt és őseink nem élnek bennünk; hogy nem léteznek az istenek világai; hogy nincs és nem is lehet Isten *valóságga*; hogy nincs, sőt, nem lehetséges egyszerre emberi és emberfeletti szellem. Ezeket állítani az igazán Gonosz a világban.” (Magyar Hüperión I. évf. 1. sz. 6. o.)

A modern világ „valóságra” vonatkozó szuggesztióival szemben ismert például a *létállapotok sokféleségére* vonatkozó tradicionális tanítás. Ez különböző fokú valóságokkal számol. Egykor létezett – és számunkra ma is létezik – valóságos és valóságosabb, álomszerű és éber, hamis és valódi. Van, ami valóságos ugyan, de nem érdemli meg a valóság nevet (e kettő megkülönböztetése kap-

csán lásd egy régi írásunkat: Napváros – A város, ahol mi élünk, *Sacrum Imperium* 7. sz. 17. o.). Van, ami nem érdemes a tudatosításra, csupán arra, hogy az ontikus álom részeként tekintsük. A létállapotok sokféleségének doktrínája egyetlen létet feltételez, vagyis ugyancsak ismeri „a valóságot”, de felfelé, magasba vezető szuggesztiókkal él (ha módszerét egyáltalán lehet így nevezni).

Azt mondhatjuk, régebben *nem „a valóság” volt elsöleges, hanem a megvalósítás*. Egyáltalán nem mindegy ugyanis, hogy minek a valóságosságát tudatosítjuk, és milyen fokon. Ebből a szempontból *többféle megvalósítás* létezik, habár e kifejezés megfelelőit eredetileg végső nagyságrendekre vonatkoztatták. Ma az emberek hajlama sajnos minden másfajta megvalósításra nagyobb, mint ami Isten valóságára vonatkozik.

„Minden mászt jobban szeretnek »realizálni« a kimondottan metafizikai megvalósításnál. Az alkalmazások iránt nagyobb a vonzalmuk, mint az iránt, amit – állítólag – alkalmazni szeretnének.” (Magyar Hüperión II. évf. 2. sz. 248. o.)

Pedig az alkalmazás nem feltétlenül spirituális-metafizikai érvényű realizáció. Ezt azért kellene tudatosítani, mivel a legmagasabb valóság lehetőségeket semmilyen más megvalósítás nem tarthatja fenn, mint a metafizikai, s minden másfajta realizáció eredménye – legyen bármi-lyen fontos is –, szigorúan mulandó. Az elmélet és a gyakorlat, a megismerés és a cselekvés egy-egét képviselő megvalósításnak kellene normál-ul és alapul szolgálni a realizáció valamennyi adekvát és elfogadható formájához, nem pedig egy merőben vagy döntően *gyakorlatias* megvalósításnak. Azért is, mert az ember a legnagyobb hibákat élete során, leszámítva mulasztásait, praktikus szempontok túltengése nyomán követi el.

Hüperión esetében semmi ilyesmiről nem tudunk. Ő túllépett a valóságszuggesztió komplex jelenségén, ami a hüperiói lét talán legdöntőbb mozzanata. Egy másik: nem általában a földi dolgokat alkotta meg, csak a legfontosabbakat. Nem bilincselte magát a Földhöz. Egy égtágasságú, szabad, levegős világ és létezés az övé, amelyben a múlt együtt él a jelenrel. Sok téma, számos felhő, ám egyik sem homályosíthatja el a Napot, hiszen állandóan ott süt a felhők mögött, az örök, mindig kék égen.

Hüperión maga teremtette a valóságot. Fia a Hajnal, a Nap és a Hold. Ne felejtsük: a hüperiói lét nem titáni lét. Semmit nem tudunk arról, hogy meghalt volna, vagy hogy az istenek kinevették. A „titán” csak későbbi mitológiai ciklusok számára és esetében vált negatív jelzővé. Hüperión nemzetsége az első istennemzedék, amelytől az istenek újabb, Kronosz utáni, olümposzi generációja származott (lásd *Magyar Hüperión* I. évf. 1. sz. 68–70. o.). Indiában az *aszura* eredeti jelentése szintén 'isteni', 'szellemi', csak később lett „titánná”.

Caspar David Friedrich: Tájkép szivárvánnyal (1810 körül)

A Hüperión nevet Kerényi Károly 'Magasan járóként' adta vissza, én 'Túlnaniként' szeretem fordítani. Ám Hüperión nem „túlságosan elrugaszkodott”, nem „túlfeszült lényeglátó”. Ő az Ég és a Föld fia. A legjelentősebb „földi dolgok” atyja. Több tekintetben Ég és Föld primordiális egységét képviseli, az égiség jegyében. Hölderlinnél, s már előtte is, alakváltozásokon ment keresztül: szerelmessé, művészi, költői világlátású személlyé vált. Még így is sokat tanulhatunk tőle.

*„Ó, csöndes Égbolt! mily nagyon őrized
fájdalma közt is lelkem, a zaklatott
szív is be gyakran bátorul meg,
Héliosz! égi sugárzatodtól.*

*Ó istenek! ki benneteket nem ért,
szegény, haragja kebliben el nem ül,
világa egy éj s nincs derűje,
nincs a dalán se szemernyi áldás.”*

Friedrich Hölderlin: *Az istenek* (1800)
Bernáth István fordítása